

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Ing. Bc. P. K., Ph. D., MBA**, zast. Mgr. Danielelem Grimmem, advokátem, se sídlem Janáčkova 1089/20, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 3. 2. 2022, č. j. MPSV-2022/21135-923 a č. j. MPSV-2022/21118-923, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2022, č. j. 20 Ad 4/2022-44,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Danielovi Grimmovi, advokátovi, se sídlem Janáčkova 1089/20, Ostrava, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti ve výši celkem 3.146 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 3. 2. 2022, č. j. MPSV-2022/21118-923, sp. zn. SZ/MPSV-2022/6797-923, zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Ostravě ze dne 26. 11. 2021, č. j. 50528/2021/BRU, kterým žalobci nepřiznal příspěvek na živobytí.

[2] Rozhodnutím ze dne 3. 2. 2022, č. j. MPSV-2022/21135-923, sp. zn. MPSV-2022/6792-923, žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Ostravě ze dne 26. 11. 2021, č. j. 50535/2021/BRU, kterým žalobci nepřiznal doplatek na bydlení.

[3] Nadepsaným rozsudkem pak Krajský soud v Ostravě zamítl žalobu žalobce proti výše uvedeným rozhodnutím žalovaného.

[4] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž namítá, že správní řízení bylo od počátku vedeno jednostranně a v jeho neprospěch. Správní orgány

i soud naprosto ignorovaly argumentaci stěžovatele. Vyjádřil podezření, že došlo k zatajování důkazů, které předložil. Odůvodnění kasační stížností napadeného rozsudku stěžovatel označil za nesrozumitelné a nepřezkoumatelné. Stěžovateli není jasné, jakým způsobem správní orgán dospěl k závěru, že má dobrou orientaci v životě, dobrý zdravotní stav a vzdělání, se kterým není problém najít práci. U P. M. (syn stěžovatele), který byl společně posuzovanou osobou, není soudem ani správními orgány dostatečně vysvětleno a nebyly předloženy žádné důkazy podporující závěr, že má možnosti a schopnosti si zvýšit svůj příjem vlastním přičiněním. Stěžovatel upozornil, že v roce 2020 a dříve podle správních orgánů splňoval podmínky pro výplatu příspěvku na živobytí a za situace, kdy se v jeho životě nic podstatného nezměnilo, tak v roce 2021 a 2022 již nemá nárok na tyto dávky. Nesouhlasí s krajským soudem, že v rámci svého vzdělání, věku a dobrého zdravotního stavu je na trhu práce dobře uplatnitelný. Za neoprávněnou označil výtku krajského soudu, že při podání žádosti o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení nedoložil, resp. neoznačil konkrétní pracovní místo, o které se v rozhodné době ucházel. Tyto skutečnosti může totiž zjistit pracovník úřadu práce.

[5] V doplnění kasační stížnosti stěžovatel namítl, že žalovaný v rozporu se zásadou materiální pravdy nedostál své povinnosti zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Žalovaný nedostál své povinnosti postupovat v souladu se zásadou materiální pravdy. Stěžovatel poukázal na reakce společností, u kterých se neúspěšně ucházel o pracovní místo. Závěr o nenaplnění zásady materiální pravdy platí i u posuzování dostatečnosti vlastního přičinění o zajištění živobytí také u společně posuzované osoby. Žalobou napadená rozhodnutí by měla být považována za nepřezkoumatelná pro zásadní nedostatky ve skutkových zjištěních a opření rozhodovacích důvodů o nezjišťované skutečnosti.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[7] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal podmínky pro řízení o kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[8] Před zahájením meritorního přezkumu věci se však Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (což je také nyní projednávaná věc), pro nepřijatelnost, pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[9] Vymezením neurčitého právního pojmu „*podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele*“ se již NSS zabýval při výkladu § 104a s. ř. s. ve znění účinném od 13. 10. 2015 do 31. 3. 2021 (viz usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS). Novelou soudního řádu správního provedenou zákonem č. 77/2021 Sb. (s účinností od 1. 4. 2021) byl rozšířen okruh případů, při jejichž přezkumu NSS posuzuje přijatelnost kasační stížnosti. Nově se nejedná jen o věci azylu, resp. o věci *mezinárodní ochrany*, nýbrž o všechny věci, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, což je i nyní projednávaná věc. Tato změna nezakládá žádný rozumný důvod měnit kritéria přijatelnosti

pokračování

kasační stížnosti (srov. usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-27). Ustanovení § 104a tak lze aplikovat i na nyní projednávanou věc.

[10] Při rozhodování o nepřijatelnosti kasační stížnosti proto NSS i nadále vychází z judikatorně ustálených kritérií (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, bod 52), jež pramení ze závěrů usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 – 39. Kasační stížnost tudíž NSS přijme k meritornímu přezkumu v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to *i)* z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo překonání judikatury, nebo *ii)* v případě zásadního právního pochybení krajského soudu (srov. též Kühn, Z. In: KÜHN, Z., KOCOUREK, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, k § 104a, především body 6 a 11).

[11] V projednávané věci soud podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal, a kasační stížnost je proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelná.

[12] Správní orgány i krajský soud dospěly k závěru, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro přiznání příspěvku na živobytí, jelikož si může příjem zvýšit vlastním přičiněním, konkrétně vlastní prací (§ 11 odst. 2 písm. c) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi]; stěžovateli proto nemohl být přiznán ani doplatek na bydlení, neboť podle § 33 odst. 2 věty první zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, je podmínkou nároku pro přiznání této dávky získání nároku na příspěvek na živobytí. K tomuto závěru dospěly s přihlédnutím k tomu, že již v předchozím řízení bylo zjištěno, že stěžovatele a společně posuzovaného syna nelze považovat za osoby, které si nemohou svůj příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním, přičemž ke dni podání další žádosti v posuzované věci nedošlo k žádné změně, pro kterou by stěžovatele, popř. společně posuzovaného syna stěžovatele, bylo možno považovat za osoby v hmotné nouzi. Věk, zdravotní stav, vzdělání i zjevně dobrá orientace v běžném životě stěžovateli velmi dobře umožňují, aby se o své živobytí staral sám a nehledal pomoc státu formou opakovaně vyplácených dávek pomoci v hmotné nouzi. Vyjádřily se rovněž ke společně posuzované osobě s žalobcem v tom směru, že u ní není splněna podmínka nemožnosti zvýšení příjmu vzhledem k věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním.

[13] Krajský soud zcela přiléhavě poukázal na předchozí rozhodnutí správních soudů (usnesení ze dne 31. 5. 2022, č. j. 4 Ads 388/2021-24, kterým Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost odmítl kasační stížnost stěžovatele proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2021, č. j. 19 Ad 39/2020-63), v nichž se stejně jako v posuzované věci zabývaly žádostí stěžovatele o příspěvek na živobytí, a konstatoval, že v přezkoumávané věci k žádným podstatným změnám nedošlo.

[14] Nejvyšší správní soud se po seznámení s obsahem správního spisu ztotožnil s výše uvedenými závěry správních orgánů a krajského soudu. Situace stěžovatele se vskutku nezměnila, a proto lze v posuzované věci vycházet ze závěrů, ke kterým Nejvyšší správní soud dospěl ve výše uvedeném usnesení, v němž zdejší soud mimo jiné konstatoval, že stěžovatel netrpí žádnými zdravotními problémy, jedná se o muže středního věku dobře orientovaného v běžném životě. Stěžovatel žije v Ostravě, tj. velkém městě, kde je značná

nabídka pracovních míst. Pro posuzovanou věc je stále platný také další závěr k němuž dospěl Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 31. 5. 2022, č. j. 4 Ads 388/2021-24, tj. že *„jakkoli tedy soud chápe, že najít si vhodnou práci není vždy zcela snadné, pokud stěžovatel přinejmenším od roku 2015 žádnou výdělečnou činnost, ani krátkodobého charakteru, nevykonával, ačkoli mu v tom objektivně nic nebránilo, lze z toho dovodit, že se o to vážně nesnažil.“*

[15] Správní orgány přílehavě poukázaly na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Ads 258/2018-70, v němž se uvádí, že *„stěžovateli nemohl být příspěvek na živobytí přiznán kvůli nesplnění jiné zákonné podmínky. Tou je, že stěžovatel si nemůže svůj příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním. Stěžovateli je, jak plyne ze správního spisu, zhruba 37 let, je tedy mužem mladšího středního věku. (...) Jeho věk, zdravotní stav i zjevně dobrá orientace v běžném životě (o právních otázkách týkajících se práva sociálního zabezpečení nemluvě) mu tedy velmi dobře umožňuje, aby se o své živobytí staral sám a nehledal pomoc u státu formou příspěvku na živobytí. Stát nemá právo nutit stěžovateli nějaký způsob života; nemá však také povinnost stěžovatelův život financovat, je-li stěžovatel schopen si prostředky k němu opatřit sám. V rozhodné době (roky 2016 a 2017) nebylo pro stěžovatele vzhledem k obecně známým celkovým hospodářským poměrům v Česku (mj. i minimální nezaměstnanosti, zvláště pak v Praze) žádným problémem vydělat si na živobytí, ať již trvalou prací nebo pracemi příležitostnými, v míře podstatně převyšující případný příspěvek na živobytí. Lze uzavřít, že stěžovatel si může žít, jakým způsobem uzná za vhodné, ale „za své“. Stát jej podporovat nemusí.“* Stejně jako ve věci sp. zn. 4 Ads 388/2021 stále platí, že *mutatis mutandis* je závěr uvedený v právě citovaném rozsudku plně použitelný i na projednávanou věc.

[16] Zcela na místě je stejně jako v usnesení č. j. 4 Ads 388/2021-24 konstatovat, že z nároku na tuto dávku příspěvek na živobytí jsou zákonem vyjmuti ti, kteří mohou svůj příjem zvýšit vlastním přičiněním, mj. i vlastní prací, avšak nečiní tak. Stěžovatel přitom nespadá do žádné ze skupin uvedených v § 11 odst. 3 ve spojení s § 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, u nichž se možnost zvýšit si příjem prací nezkoumá. Toto nelze pokládat za svévoli zákonodárce či neoprávněnou diskriminaci, neboť každý je primárně povinen postarat se sám o své potřeby a na pomoc státu se má spoléhat pouze, pokud to s ohledem na vlastní handicap jakéhokoli druhu či s ohledem na objektivní hospodářskou a sociální situaci není možné.

[17] K argumentaci stěžovatele uvedené v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dodává, že subjektivní přesvědčení stěžovatele o jednostranném vedení řízení a porušení zásady materiální pravdy žalovaným výše uvedené závěry nevyvrací. Žalovaný i krajský soud se argumentací stěžovatele zabývali, a nelze proto stěžovateli přisvědčit, že ji ignorovali. Stěžovatel ostatně ani konkrétně neuvádí, v jakém ohledu byla jeho argumentace ignorována a jaké podklady žalovaný opomenul. Stejně tak neuvádí, jaké jím předložené důkazy byly zatajovány. Krajský soud své závěry řádně, srozumitelně a přehledně zdůvodnil, s argumentací stěžovatele uvedenou v žalobě se náležitě vypořádal. Nedůvodná je tedy argumentace stěžovatele, že odůvodnění napadeného rozsudku je nesrozumitelné a nepřezkoumatelné. Rovněž žalovaný své závěry srozumitelně zdůvodnil, a ani rozhodnutí žalovaného tak jsou nepřezkoumatelná. Se situací stěžovatele i společně s ním posuzované osoby se správní orgány i krajský soud náležitě zabývaly a vyhodnotily ji. Neobstojí proto

pokračování

ani námitka stěžovatele, že není jasné, jakým způsobem správní orgán dospěl k závěru, že má dobrou orientaci v životě, dobrý zdravotní stav a vzdělání, se kterým není problém najít práci. Stěžovateli nelze přisvědčit, že soudem ani správními orgány nebylo dostatečně vysvětleno, že společně posuzovaná osoba se stěžovatelem má možnosti a schopnosti si zvýšit svůj příjem vlastním přičiněním.

[18] Ke konstatování stěžovatele, že v roce 2020 a dříve splňoval podmínky pro výplatu příspěvku na živobytí a přestože se v jeho životě nic podstatného nezměnilo, nemá již v roce 2021 a 2022 nárok na tuto dávku, postačuje uvést, že z usnesení č. j. 4 Ads 388/2021-24, v němž se Nejvyšší správní soud zabýval posouzením žádosti stěžovatele ze dne 31. 3. 2020 o příspěvek na živobytí, vyplývá, že stěžovatel v roce 2020 nárok na příspěvek na živobytí neměl. Z výše uvedeného je zřejmé, že neobstojí nesouhlas stěžovatele se závěrem krajského soudu, že stěžovatel je uplatnitelný na trhu práce.

[19] Ohledně poukazu stěžovatele na reakce společností, ve kterých se neúspěšně ucházel o pracovní místo a námitce na neoprávněnost výtky krajského soudu, že při podání žádosti o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení nedoložil, resp. neoznačil konkrétní pracovní místo, o které se v rozhodné době ucházel, Nejvyšší správní soud konstatuje, že tato poznámka krajského soudu je zcela správná, neboť konkrétní pracovní místa, o něž se měl v rozhodné době ucházet, stěžovatel v řízení před správními orgány ani před krajským soudem nespécifikoval a nedoložil, ačkoliv mu v tom nic nebránilo. Pokud tak učinil až nyní v řízení o kasační stížnosti, brání zohlednění těchto nově uvedených skutečností § 109 odst. 5 s. ř. s. Pouze nad rámec potřebného odůvodnění lze poukázat stejně jako ve věci sp. zn. 4 Ads 388/2021 na to, že se v případě stěžovatelem předložených pracovních nabídek často jedná o nabídky z oblasti vyššího managementu (např. výkonný ředitel, ředitel investičního rozvoje), které zpravidla vyžadují značnou kvalifikaci, výborné reference a dlouhou praxi, což v případě stěžovatele, který již několik let nevykonává jakoukoli výdělečnou činnost, nesvědčí o tom, že seriózně, avšak bezúspěšně, usiluje o získání zaměstnání.

[20] Lze tedy uzavřít, že krajský soud věc rozhodl v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu, která není rozporná a není ji třeba překonat s ohledem její nesprávnost. Nejvyšší správní soud nezjistil ani žádné hrubé pochybení krajského soudu, které by mělo dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Nelze tedy shledat, že by kasační stížnost podstatně přesahovala vlastní zájmy stěžovatele, a Nejvyšší správní soud ji proto odmítl pro nepřijatelnost dle § 104a odst. 1 s. ř. s.

[21] Jelikož stěžovatel neměl v řízení o kasační stížnosti úspěch a žalovanému nevznikly náklady přesahující náklady jeho běžné úřední činnosti, Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[22] Odměna zástupci stěžovatele Mgr. Danielovi Grimmovi, advokátovi, který byl stěžovateli k jeho žádosti ustanoven usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 12. 2022, č. j. 4 Ads 273/2022-24, a jehož náklady tak nese stát, byla stanovena za dva úkony právní služby, tj. převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti ze dne 5. 1. 2023, podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti

č. 177/1996 Sb. (dále jen „advokátní tarif“). Za tyto úkony tak náleží zástupci stěžovatele odměna ve výši 2 x 1.000 Kč podle § 7 a § 9 odst. 2 advokátního tarifu. Dále zástupci stěžovatele náleží náhrada hotových výdajů (režijní paušál ve výši 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy zástupci stěžovatele náleží odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 2.600 Kč. Z veřejně přístupné databáze Ministerstva financí Nejvyšší správní soud ověřil, že zástupce stěžovatele je plátcem DPH, proto se odměna za zastupování zvyšuje o tuto daň ve výši 21%, tedy o 546 Kč. Zástupci stěžovatele tak bude vyplacena částka ve výši 3.146 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. července 2023

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu